

Guia per a la creació de Fòrums Joves

Guia per a la creació de Fòrums Joves

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Secretaria General de Joventut

COL·LECCIÓ DE GUIES PRÀCTIQUES

*Sine*RGiA 2

Títol: Guia per a la creació de Fòrums Joves

Autor: David Brunet i Garcia

Sinergia. Col·lecció de guies pràctiques

Dirigida per Lluís Tolosa i Planet

© Generalitat de Catalunya

Departament de la Presidència

Secretaria General de Joventut

1a edició: març 2002

Tiratge: 2.000 exemplars

Impressió: C. G. Creaciones Gráficas, S. A.

Disseny i maquetació: Secretaria General de Joventut

Fotografies: Fòrum Jove de Cambrils i Trobada de Fòrums Joves de Catalunya (octubre 2001)

D.L.: B-

Índex

Presentació	5
Preparació del Fòrum	7
1. Demanar assessorament	8
2. Cercar "líders" juvenils	9
3. Posar-se en contacte amb les associacions juvenils	10
4. Fer una publicitat (mailing)	11
5. Programació de la jornada del fòrum	12
6. Espai físic	13
Realització del Fòrum	14
1. Introducció	16
2. Discussió per grups de treball	17
3. Posada en comú	19
Continuïtat del Fòrum	20
1. Continuïtat	21
2. Consolidació	22
A tall de conclusió	23
Annex 1. Model de carta	25
Annex 2. Guia per a la dinamització de Fòrums	26
Quadre resum. Fòrum Joves 2010	28

Presentació

Els Fòrums han d'adaptar-se al context juvenil de cada lloc

La guia que presentem a continuació és un recull de les iniciatives que, segons el nostre criteri, són necessàries per a la preparació, la realització i la consolidació de Fòrums Joves a les diferents comarques i localitats catalanes.

Com en qualsevol guia genèrica, cal relativitzar el catàleg de recomanacions i propostes i adequar-lo al context determinat on es vol dur a terme el Fòrum. La realitat catalana és molt plural, i això no solament crea una gran diversitat de problemàtiques juvenils i de maneres d'afrontar-les (continguts dels Fòrums), sinó que també implica processos diferenciats a l'hora d'implementar aquesta mena d'activitats (formes dels Fòrums).

Amb aquesta guia partim de la base del que creiem que són els aspectes essencials (una espècie de model ideal), però això no significa en cap cas la necessitat de seguir punt per punt els passos que proposem. És possible, fins i tot, que des de les particularitats de cada lloc sorgeixin noves propostes pel que fa als processos a seguir (idees que no haguem tingut en compte) que puguin ser incloses en la guia en el futur i ser referents per a aquelles localitats i comarques que encara no hagin dut a terme els seus Fòrums.

Amb tot, esperem que us sigui d'utilitat i que en pugueu treure profit.

Preparació del Fòrum

Per arribar als joves cal desinstitucionalitzar el Fòrum a través d'un estil i d'un llenguatge diferents i comprensibles

La primera fita que cal tenir en compte per dur a terme un fòrum és aconseguir la major participació possible de joves del poble, de la ciutat o de la comarca. Això, que és una obvietat, no és fàcil d'assolir. El desencís institucional que mostren els joves, juntament amb l'escepticisme davant la voluntat real de les autoritats públiques per escoltar-los i resoldre els seus problemes, fa que molts joves (alguns d'ells fortament compromesos amb el seu entorn) ni tan sols considerin la possibilitat de participar com a espectadors passius en el primer Fòrum.

Una consideració prèvia que s'ha de tenir en compte des del primer moment, i que s'ha de mantenir al llarg de tot el procés, és posar fi a les formes institucionals i institucionalitzades. Cal un llenguatge diferent, trencador i comprensible per als joves

A partir d'aquí, podem començar a prendre diferents iniciatives que ens condueixin a una convocatòria satisfactòria.

1. Demanar assessorament

És probable que, per a moltes poblacions, la realització del Fòrum sigui tota una novetat. En aquest sentit, la desorientació que es pot tenir a l'hora d'encarar-ne la preparació és completament normal. Per això, pot ser un bon recurs demanar ajut a la Secretaria General de Joventut. L'equip de coordinació del Pla Nacional de Joventut pot assessorar de forma personalitzada els regidors i els tècnics dels consells comarcals i dels municipis en l'elaboració d'aquest procés participatiu que significa la realització d'un Fòrum.

Un assessorament a priori no garanteix l'èxit del Fòrum però evita caure en alguns errors

2. Cercar "líders" juvenils

Totes les poblacions tenen una sèrie de «líders» juvenils naturals (gent molt activa participativament parlant, joves carismàtics amb una gran capacitat de creació d'opinió, persones clau en els espais on es mouen els joves —bars, pubs, discoteques, etc.—, delegats escolars d'instituts de secundària, etc.) als quals s'ha de convocar prèviament per explicar-los la filosofia general dels Fòrums, d'altres experiències dins el marc del Pla Nacional de Joventut, i els objectius específics que perseguim a fi de fer-los participants del projecte. Cal pensar que no hi ha millor difusió que la que es fa de manera personal, i s'ha de tenir present que aquests anomenats «líders» juvenils tenen la capacitat d'arribar a molta gent jove.

Treballar amb els «líders» juvenils significa arribar a molts joves, i amb un missatge proper i positiu

3. Posar-se en contacte amb les associacions juvenils

Implicar les associacions en l'organització del Fòrum garanteix una major difusió i la participació dels joves més compromesos

Es tracta de fer el mateix que amb els «líders» juvenils, però, en aquesta ocasió, amb el conjunt d'associacions juvenils (formals o informals) de la població. Malgrat que la participació juvenil en el món associatiu és baixa, les associacions acostumen a tenir una gran capacitat de difusió i saben arribar als joves millor del que ho podem fer les administracions. Pot ser, fins i tot, que en el cas de les associacions es pugui anar més enllà i engrescar-les no tan sols a participar en el Fòrum, sinó també a col·laborar activament en les fases d'organització i dinamització. L'experiència participativa i el seu compromís social poden ser la clau que doni continuïtat de futur al Fòrum.

4. Fer una publictramesa (*mailing*)

En la mesura que sigui possible (d'acord amb el volum de població potencial), i com a bona estratègia de reforç, és convenient enviar una carta a tots els joves convocant-los al Fòrum i explicant-los la filosofia d'aquesta iniciativa, que implica autoorganització juvenil, per tal d'abordar les problemàtiques que els afecten, i la recerca de possibles solucions. És molt important tenir en compte el llenguatge emprat (vegeu l'annex 1).

Fer un *mailing*
és garantir
la informació
a tots els joves
de la població

5. Programació de la jornada del Fòrum

Una manera de fer atractiva la convocatòria del Fòrum és emmarcar-lo en una jornada lúdica i festiva. Inicialment, els joves poden entendre el Fòrum com un sacrifici. Si, malgrat la centralitat del Fòrum, dissenyem una jornada que inclogui altres activitats (com podria ser una cloenda consistent en un concert amb grups locals —cosa que, indirectament, ens ajuda a assolir un altre objectiu, com ara la promoció d'artistes joves del poble o la ciutat—), la percepció es diversifica i les possibilitats que s'hi afegeixin més joves creix. Cal pensar, però, que les activitats complementàries no poden comportar un volum de feina tan important que ens desbordi i dificulti la bona organització del Fòrum

pròpiament dit. Una alternativa interessant consisteix a implicar les entitats en l'organització d'aquestes activitats complementàries, ja que, a més d'estalviar-nos feina, això suposa involucrar-les en un procés que, atesa la seva dinàmica, coneixen prou bé i duen a terme habitualment.

Abans d'iniciar el Fòrum, a vegades també és útil fer alguna activitat (jocs de coneixença, joc de rol en viu, gimcana o qualsevol altra activitat en la qual els joves hagin d'interaccionar entre ells) l'objectiu de la qual sigui trencar el gel i fer que els joves es coneguin, tot plegat amb vista a fer més fluids el debat i l'intercanvi d'inquietuds.

Complementar el Fòrum amb activitats ludicofestives el fa més atractiu pels joves

6. Espai físic

Encara que sembli trivial, a vegades l'espai físic determina el bon desenvolupament d'un Fòrum. Cercar espais no institucionals (és a dir, llocs que els joves no identifiquin de manera directa amb l'ajuntament i, en la mesura que sigui possible, que sentin com a seus) és important per reduir al màxim les susceptibilitats que hi pugui haver per part dels joves.

Un altre aspecte que cal tenir present en qualsevol dinàmica de discussió és la importància que tots els joves es vegin les cares, que estiguin al mateix nivell, que disposin de condicions iguals per fer-se escoltar (en aquest sentit, sovint es fa necessari l'ús de megafonia). D'altra banda, cal destacar que els dinamitzadors han d'estar al mateix nivell que els joves, com si fossin un més d'ells (als dinamitzadors cal restar-los rellevància i tota posició de «poder»).

**Un espai jove
afavoreix un bon
desenvolupament
del Fòrum**

Realització del Fòrum

Molts dels aspectes que hem explicat en l'apartat de preparació ja feien referència a la realització del Fòrum. Malgrat això, volem insistir en la necessitat d'emprar un llenguatge que sigui comprensible per als joves. Aquest requisit va més enllà del fet de no usar tecnicismes. Es tracta de prescindir d'un llenguatge institucional, començant per la mateixa manera de vestir dels dinamitzadors i continuant per les pautes establertes socialment —i, per tant, “adultes”— de dirigir-se al públic en els actes oficials.

En aquesta línia, i com a estratègia per desinstitucionalitzar el Fòrum, és interessant que els alcaldes, els regidors o altres càrrecs polítics s'abstinguin de parlar. Els joves han de sentir el Fòrum com un espai propi, i el fet que el presentin persones amb càrrecs públics els pot donar la sensació d'invasió del seu espai, d'intromissió, de control i fins i tot de descrèdit de la reunió. Malgrat tot, si es decideix que siguin aquestes persones les que

presentin el Fòrum, convé que ho facin de la manera més breu possible i que els diferents ponents no repeteixin les mateixes idees.

De vegades, entendre això a temps comporta obtenir, més tard, una major rendibilitat del Fòrum que la que aconseguiríem si hi volguéssim intervenir des del principi (per més bones intencions que hi hagi).

Sempre que sigui possible, per tant, el rol introductorí el faran els mateixos dinamitzadors.

**Els joves han de sentir el Fòrum
com un espai propi i ser-ne
els protagonistes
del principi al final**

És difícil que els joves comencin a parlar de manera espontània. La manca de cultura participativa, sumada a les dificultats que comporta parlar en públic, fa necessària la figura dels dinamitzadors com a fórmula per trencar el gel i encarrilar el Fòrum.

En aquest sentit, hi ha les alternatives següents:

- La Secretaria General de Joventut disposa d'un equip d'assessorament i dinamització de Fòrums Joves. (Una opció seria posar-s'hi en contacte).
- També hi ha joves que ja participen en fòrums a les seves respectives poblacions i que, per tant, disposen d'una experiència que poden explicar en el nostre Fòrum.
- És habitual, a més, que a totes les poblacions hi hagi persones que connectin amb els joves. Aquestes persones poden ser els mateixos «líders» juvenils, les entitats o, fins i tot, persones adultes que tenen un tracte privilegiat amb els joves i disposen de credibilitat.

Segons les expectatives que tinguem del nombre de joves que participarà en el primer Fòrum caldrà convocar més d'un dinamitzador/a, tenint en compte la conveniència de dividir el Fòrum en diversos grups de treball.

És important comptar amb dinamitzadors per afavorir el debat entre uns joves que és probable que no es coneguin

A partir d'aquí, els passos que cal seguir durant el desenvolupament del Fòrum són els que descrivim tot seguit.

1. Introducció

El primer pas és fer la presentació del Fòrum i explicar clarament i amb la màxima sinceritat possible quins objectius persegueix.

El dinamitzador/a pot fer aquesta tasca. Ha d'explicar la importància de l'autoorganització juvenil com a forma de participació, la necessitat que siguin els joves mateixos els

qui defineixin les polítiques públiques que s'han de dur a terme des de les institucions, la potencialitat de la joventut com a col·lectiu més ben preparat per afrontar els canvis culturals en els quals estem immersos, la necessitat de compromís dels joves en el desenvolupament del nostre país, etc. (vegeu l'annex 2).

Presentar el Fòrum vol dir explicar la importància de l'autoorganització juvenil i la necessitat de definir les polítiques de joventut des d'una òptica juvenil, i comptar també amb les potencialitats de la creativitat juvenil

2. Discussió per grups de treball

A continuació, alguns joves poden descriure experiències relatives a Fòrums que funcionen en l'actualitat (Solsonès, Cambrils, etc.).

El fet que l'assistència hagi estat satisfactòria vol dir que hi haurà un gran nombre de joves. En aquest cas, i per agilitar el diàleg, és recomanable que els dividim en grups de 15-20 persones per començar el debat.

Els grups han de ser heterogenis. Això significa que hi ha d'haver persones de totes les edats i d'ambdós sexes, i és molt important que vinguin de llocs d'afinitat diferents (no podem tenir tots els joves vinculats amb el món de l'educació en el lleure junts, ni tots els *skaters* junts, ni tan sols un grups d'amics junts, perquè això no seria profitós, en el sentit que perdríem l'intercanvi d'experiències i inquietuds). Malgrat això, a vegades pot ser

convenient fer una diferenciació entre adolescents i joves, ja que les problemàtiques són prou diverses com per bloquejar un intercanvi d'impressions entre ells.

És important que cada grup disposi d'un dinamitzador/a. El dinamitzador/a no ha de marcar els temes que cal discutir ni el ritme de la discussió, sinó que s'ha de limitar a motivar la discussió i a donar suport tècnic sobre aquelles qüestions que els joves desconeguin (si el mateix dinamitzador/a tampoc no coneix algun dels temes, s'ha de limitar a apuntar les qüestions que sorgeixin en aquest sentit i ha de garantir als joves que els farà arribar la informació que precisen). Una altra funció destacable del dinamitzador/a consisteix a desactivar els joves que, d'una manera conscient (manipulació) o inconscient (major capacitat de parlar en públic, més

La discussió ha de ser tan plural com representativitat juvenil hi hagi. El fòrum no pot ser un espai d'imposició de ningú

Un Fòrum no és un «batalló d'afusellament» on aboquem les nostres crítiques ni la «carta als Reis» en què demanem tot el que volem. Un Fòrum és un espai on anem a aportar solucions i a sumar esforços.

inquietuds, més experiència, etc.), puguin acaparar tot el protagonisme les joventuts dels partits polítics, els grups que sistemàticament estan en contra de les polítiques municipals, etc.

Els dos grans objectius d'aquests grups de treball en aquest primer Fòrum han de ser, d'una banda, ressaltar les grans problemàtiques dels joves que han assistit a la convocatòria (treball, habitatge, etc.), i de l'altra, establir una metodologia organitzativa per donar continuïtat al Fòrum (realització de fòrums periòdicament, treball per comissions segons temàtiques, etc.).

El Fòrum no ha de servir en cap cas per fer una crítica sistemàtica a la política municipal en matèria de joventut (ja que això no porta enlloc), ni tampoc per recollir un catàleg de peticions per tal que l'ajuntament les atengui («carta als Reis»). En realitat, els joves han d'adoptar un compromís en l'elaboració

de les polítiques públiques; d'aquesta manera, s'aproparan a les dificultats i a les limitacions que hi ha a l'hora de desenvolupar-les.

Val a dir que, tot i que el Pla Nacional de Joventut estableix sis eixos com a grans temàtiques a abordar, no és necessari que els joves segueixin aquesta classificació. Parlarem dels problemes que els joves determinin i després ja organitzarem les temàtiques per eixos.

3. Posada en comú

Un cop acabada la discussió en grups de treball, s'ha de dur a terme la posada en comú. En aquesta activitat, els objectius han de ser els següents:

- Acordar quins són els problemes més importants dels joves al municipi o a la comarca i, per tant, les temàtiques que caldrà abordar prioritàriament en la continuïtat del Fòrum.
- Establir una metodologia de treball (calendari, grups de treball, telèfons de contacte, etc.) que doni continuïtat al Fòrum i que permeti abordar els problemes prioritaris.

Els objectius del Fòrum són: consensuar les problemàtiques dels joves i cercar una metodologia organitzativa per donar continuïtat a les reunions de treball

Continuïtat del Fòrum

L'objectiu dels Fòrums Joves és elaborar les polítiques de joventut conjuntament amb els joves

L'objectiu general dels Fòrums Joves 2010 és implicar els receptors de les intervencions públiques en matèria de joventut (els joves) en el disseny, la implementació i l'avaluació de les mateixes polítiques públiques de joventut.

Això és així no solament perquè representa un exercici democràtic necessari, o una manera de lluitar contra el descrèdit creixent que pateixen les institucions democràtiques, sinó

perquè no hi ha ningú millor que els mateixos protagonistes que conegui les problemàtiques i les necessitats que tenen els joves. Si treballem així, és més probable que dissenyem polítiques de joventut realistes.

En aquest sentit, el Fòrum no pot ser un acte puntual, sinó que ha de tenir una continuïtat i s'ha d'arribar a consolidar com a mecanisme de participació democràtica dins els nostres pobles i les nostres ciutats.

Per fer-ho possible, en aquest procés caldrà distingir les dues fases que detallem a continuació.

1. Continuitat

Un cop establerta la metodologia de treball, haurem de donar suport al treball dels joves procurant no interferir-hi.

Com ho farem?

- Posant a la seva disposició els recursos municipals necessaris perquè es puguin reunir, per difondre les trobades, per sistematitzar els continguts de les reunions (facilitant-los ordinadors, per exemple).
- Assessorant-los tècnicament en totes aquelles qüestions que desconeguin (temes legals, recursos públics, etc.).
- Motivant-los en els moments en què el Fòrum pugui tenir davallades de participació, i donant suport a les persones més actives que el mantenen viu.
- Explicant-los (molt breument) el marc d'actuació de les polítiques juvenils dins el territori, el Pla Comarcal de Joventut, el possible Pla Local de Joventut, etc.
- Deixant-los participar activament en el disseny, la implementació i l'avaluació de les polítiques de joventut.
- Descriuint-los les mesures que ja s'han pres per resoldre els problemes que ells mateixos van ressaltar (cal que vegin resultats, encara que es tracti de gestos simbòlics o de resultats a mig o llarg termini).

És molt important donar suport als joves en cas que decideixin donar continuïtat al Fòrum

2. Consolidació

A Catalunya disposem, per llei, d'un mecanisme de participació juvenil molt important: el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC).

La creació del CNJC respon a la necessitat de comptar amb un espai interassociatiu on les diferents associacions del teixit associatiu català puguin abordar, de manera comuna, les problemàtiques que afecten els joves, com també plantejar-les a l'Administració, amb la finalitat de trobar-hi una solució consensuada. Així, doncs, és un dels espais de participació juvenil per excel·lència.

Pensem que un dels possibles horitzons per a la consolidació més efectiva dels Fòrums Joves és aprofitar l'existència del CNJC per aplegar la pluralitat juvenil de Catalunya.

En aquest sentit, quan haguem aconseguit donar continuïtat al Fòrum i aquest funcioni de manera autogestionada, és el moment de plantejar la possibilitat de consolidar-lo en un Consell Local de Joventut i també d'incorporar-se al Consell Nacional de la Joventut de Catalunya per treballar, d'aquesta manera, conjuntament amb la resta dels joves del nostre país. La finalitat última d'aquest procés és aconseguir que les polítiques de la Generalitat de Catalunya, els consells comarcals i els ajuntaments siguin coherents amb les problemàtiques dels joves catalans.

El Consell Nacional de la Joventut de Catalunya és un bon instrument per consolidar aquest procés de participació juvenil

A tall de conclusió

Fer un Fòrum és recomanable només si es té una profunda convicció democràtica

La realització d'un Fòrum Jove no ha de ser entesa com un caprici de la Secretaria General de Joventut. Qualsevol persona que ocupi un càrrec públic amb una forta convicció democràtica entén que la participació ciutadana és un element fonamental per consolidar el nostre sistema polític. Després de més de vint anys de democràcia al nostre país, convé corresponsabilitzar els ciutadans i fer-los partícips de les decisions al voltant de les polítiques públiques que s'han de desenvolupar.

En el cas dels joves, això és especialment important, perquè són ells mateixos els qui han de construir la societat els propers anys. Com a responsables polítics, no ens podem permetre que augmenti la desconfiança

d'aquests ciutadans cap a les institucions que els representen.

Però encara hi ha un altre motiu, més pragmàtic si voleu: elaborar polítiques de joventut sense saber què és el que necessiten i pensen realment els joves significa condemnar aquestes polítiques al fracàs.

Per això, amb l'empenta que ha suposat l'aprovació del Pla Nacional de Joventut de Catalunya, consensuat al Parlament per totes les forces polítiques i amb el suport del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya, ja són moltes les poblacions i les comarques catalanes que duen a terme i consoliden fòrums arreu del país (calendari i explicació d'experiències a www.pnjcat.net).

Annex 1

MODEL DE CARTA

(Població i data)

Hola, *(nom de la persona a la qual s'adreça la carta)*,

Ja saps que el dia *(dia en què es farà el Fòrum)* organitzarem el primer Fòrum Jove de *(nom de la població)*?

I, què és, el Fòrum Jove? Doncs, una porta d'entrada a la participació, un mitjà per explicar quines coses volem els joves, com les volem i què pensem fer per aconseguir-les.

Qui vol canviar les coses busca els mitjans per fer-ho, i qui no vol canviar-les busca excuses. Per això, et convidem a participar en aquesta primera trobada per definir els nostres problemes i necessitats i establir fórmules per resoldre-les.

Aquest primer Fòrum tindrà lloc el dia *(dia)* a *(lloc)*.

[Informació opcional] Abans/Després del Fòrum hi haurà *(activitat/s plantejada/es)*, perquè la festa també és una forma de comunicació.

T'hi esperem!

Signatura del/la tècnic/a de Joventut

Annex 2

GUIÓ PER A LA DINAMITZACIÓ DELS FÒRUMS

1. Presentació

Breu presentació del dinamitzador/a o dinamitzadors. L'objectiu no és lloar les meravelles d'aquesta persona; ben al contrari, cal quotidianitzar-la per tal que sigui vista com un jove més.

2. Breu descripció de la realitat juvenil

- Canvi cultural important.
- Necessitat de reformular les dinàmiques participatives: ganes de participar no canalitzades i noves formes de participació.
Necessitat de sortir de la invisibilitat en què es troba el col·lectiu juvenil.
- Màximes per entendre la participació juvenil:
 - la participació no pot ser entesa com un sacrifici,
 - ser jove no vol dir ser idiota,
 - superació dels arguments d'il·legalitat/immoralitat respecte a les actituds juvenils,
 - capacitat d'independència i autonomia.
- Calen polítiques integrals i transversals.
- El Pla Local de Joventut com a marc.
- Priorització d'àmbits (les noves tecnologies, el treball, l'habitatge...)

3. Explicació del Fòrum

Espai de trobada entre el conjunt de joves de la població per intercanviar inquietuds, trobar problemes comuns i cercar-hi solucions.

4. Problemes a què s'enfronta el Fòrum

- Les administracions sovint fan declaracions de bones intencions, però després no fan el que s'han compromès a fer.
- Moltes vegades les administracions no aborden els problemes —o els aborden d'una manera poc adequada— per pura ignorància o desconeixença de la realitat juvenil.

5. El Fòrum com a fórmula per afrontar aquests problemes

- Necessitat d'autoorganització juvenil com a via per plantejar una oposició constructiva a les administracions.
- Explicació i informació constants de la realitat juvenil (problemes i necessitats) a les administracions.

6. Explicació d'altres Fòrums d'arreu de Catalunya

- Solsonès
- Cambrils
- Alt Penedès
- Altres

Quadre resum Fòrums Joves

